

Kazalo

Predgovor drugom izdanju 9

Predgovor prvom izdanju 10

Uvod 13

Kulturna topologija Beča – Pojam središta: Beč i Pariz – Glazba, kazalište, književnost – Načelo dekorativnosti – Srednja Europa – Muzej zbilje i glumište života – Kulturna povijest bečkih Židova – Kavana kao duhovni prostor – Impresionistički trenutak i književne vrste – Umjetnici kao »akrobati« – Bahrova teorija velegradskog mentaliteta – Tradicija i preobrazba

Fasade i nevidljivi prostori 45

»Potemkinov grad« kao središnja metafora – Teorija o lažnom prividu – Hofmannsthalova kritika jezika kao medija – Narav analitičke drame – Fasada kao institucija – Dramaturgija psihoanalize – Freudovo tumačenje pjesničke mašte – Austrijska predaja interpretacije snova – *Eros* i *Thanatos* – Adlerova teorija – Schnitzler i Freud – Novela kao psihogram – Struja svijesti i unutrašnji monolog – Musilov pogled iza fasada – Psihička i moralna iracionalnost – Fasade i životna gluma – Zbilja dana i zbilja noći – Društvene fikcije – Privid duševne krinke i paradoks istinitosti u deformaciji – Duh Krausovih misaonih sažetaka – »Svijet plakata« i bečka dijagnoza o suvremenom Potemkinu – Univerzalni *simulacrum* – Hofmannsthalovo *Pismo* – Lord Chandos kao naš suvremenik – Hofmannsthal i Nietzsche – Ekstatično iskustvo – Rasap u jezičnom izrazu – Chandosove epifanije – Od Bacona do Mauthnera – Wittgenstein i granice jezika – Moderni »mizantrop« ili klaun i mistika

Igre iluzijom i glumište svijeta 119

Metafizika glume: *theatrum mundi* – Bečka moderna i pozornica života – Iluzije i nesporazumi, Schnitzler i Pirandello – Groteskna drama i svijet marioneta – *Fin de siècle* u persiflaži – I gledatelji su glumci – Borgesov pogled – Antropološka spoznaja i Schnitzlerova autobiografija – Metafizička pouka u modernoj drami – Hofmannsthal i Salzburg – Tradicije: Kasni srednji vijek i španjolski barok – Hofmannsthal kao katolički Brecht – *Jedermann* i *Faust* – Filozofija novca – Glumište života i epski teatar – Bog i Prosjak – Metafizički redatelj – Od duhovne drame do svijeta operne erotike – Misaona potka *Kavalira s ružom* – Sjetan rokoko – Dvostruke uloge i shizofrenija društva – Samo profesionalni glumci skidaju šminku – Reinhardtov kazališni svijet

Jedinstvo suprotnosti: impresionizam i muzej svijeta 163

Ugođaji i prolazni trenuci: *Stimmung* i njegova teorija – Ernst Mach i Hermann Bahr – Dosljedan impresionizam – Nehajev opisuje Altenberga – Feljton i crtica kao svjetonazor – »Kako stvari *vidim*« – Modernost je hitrost oka – Senzualizam i fotografski aparat – Duh nijanse i nijansa duha – Značenje sinestezijske: »Dašak ljubičaste boje« – Uzajamno »oponašanje«: zbilja i umjetnost – Hofmannsthal i Wilde, Proust i Krleža – Svijet kao golem muzej – Sprega impresionizma i historizma – Schnitzlerova »prostranstva duše« – *Kolo*: ulančavanje svih društvenih razreda u erotici – Sociologija seksualnosti – Maskiranje i demaskiranje u govornom činu – Tragedije su komedije – *Fin de siècle* i *rokoko*: Hofmannsthal zaziva Beč u doba Canaletta – Impresionistička slikovnica i pohod kroz imaginarnu izložbu

U znaku radikalizma 197

Ornament i zločin – Loosov radikalizam – Dvojbe bečke secesije – Ornament i apstrakcija – Arhitektonski *Gesamtkunstwerk* – Klimt: kolorizam i geometrija – Na putu prema konstruktivizmu

– Bečki zameci ekspresionizma – Kokoschka i Schiele – Bahr i »crvena stabla« ili teorija prije prakse – Povijest umjetnosti i njezine tipologije – *Kunstwissenschaft* kao nova znanost – Bečka glazba poslije Brahmsa – Hugo Wolf – Mahlerov paradoksalan individualizam – Pet stupova njegova glazbenog izraza – Mahler i pjesništvo – Nekonvencionalan simfonizam – Patos i sarkazam – Mahler i Strauss, Beč i München – Sinteza Brahmsa i Wagnera: Schönberg – *Preobražena noć* i granice tonaliteta – Korak preko granice: »atonalnost« – Teorija potpune glazbene slobode – Oproštaj s konvencijama i navikama – Rasap kadence – Protuslovlja monumentalnih minijatura – Zvukovni ekspresionizam – Schönberg i Plavi jahač – *Pierrot lunaire* i njegova skrivena pouka – Poruke Beča: psihoanaliza i dodekafonija – Radikalizam i konstrukcija – Schönberg i njegov krug: Berg i Webern – Bečki operni modernizam – Tiha se glazba najdalje čuje – Webern, Stravinski, Boulez i mnogi drugi – Webernovi koncentri i ekspresionizam tišine – Radikalizam i zajedništvo u Bachu – Epilog – »Svršetak metafizike« na bečki način – Krausova aforistička estetika šoka – Bečka škola dijagnostike: radikalizam i konzervativizam – Jedinstvo suprotnosti

Izbor iz kritičke literature 321

Kazalo imena 325

Die Wiener Moderne. Porträt einer Kultur 331
(V. Ž.)

Bilješka o autoru 337